

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Disputationvm De Censuris In Communi,
Excommunicatione, Suspensione, & Interdicto, itemque
de Irregularitate, Tomvs Qvintvs**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, Anno Domini M. DC. XVII.

6 De conditionibus absoluentis, vt absolutio sit iusta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94035](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94035)

Qua conditiones requirantur ex parte absoluentis, ut absolutio à censura recte feratur.

Hactenus explicuimus potestatem, quæ est velut fundamentum ad ferendam absolutionem, & consequenter de clarauimus quoniam possit absolvere. Vnde etiam constat (saltem in communi) circa quem possit hæc absolutio exerceri. Nam, cum absolvens debeat esse prælatus, seu superior habens iurisdictionem, consequens est, ut is qui absoluitur, debeat esse subditus; nam hæc correlatiua sunt. Et præterea necesse est ut absolutione indigeat, id est, ut sit ligatus, quia solui non potest, quod ligatus non est. His ergo positis, videndum superest, quæ aliæ conditiones ex parte vtriusque extremi requirantur, ut hæc absolutio, & validè, & recte ferri possit.

Et primum ex parte absoluentis necessarium est, ut sit clericus. In quo ferè eadem regula seruanda est, quæ de ferente censuram fuit data; quia potestas ligandi & soluendi quandam æqualitatem, seu proportionem seruat; ille enim potest soluere, qui potuit ligare, per se loquendo; sicut ergo non ligat, nisi clericus, ita non absoluit, nisi clericus. Et è conuerso, sicut ad ligandum non est necessarius ordo sacerdotalis, sed inferior sufficit, imò & prima tonsura, ita etiam ad absolendum, si iurisdicção non desit. Solum est aduertendum, quando hæc potestas conceditur, seu delegatur per lubeat, aut similes Bullas, vel priuilegia regulariter concedi solis sacerdotibus: quia vel solum vel præcipue conceditur in ordine ad poenitentiam & absolutionem sacramentalem, quæ à solis sacerdotibus dari potest.

Possitne in articulo mortis absolutio à censura per laicum, vel clericum non sacerdotem impendi.

Dubitari autem potest, an in aliquo casu possit laicus absolvere à censura, & præcipue quærisse de articulo mortis, seu necessitatis extremæ. In quo certum est, quemlibet sacerdotem posse absolvere à quolibet casu reservato, & cõsequenter à quolibet censura, si desit proprius sacerdos, iuxta doctrinam Concilij Tridentini, sess. 14. c. 7. supra declaratam, cum de poenitentia ageremus. Vnde si ad sit sacerdos, certum est nullum alium posse absolvere à censura, tum quia absolutio à censura in illo articulo præcipue conceditur propter absolutionem sacramentalem, tum maxime, quia hæc est intentio Ecclesiæ, ut constat ex usu, & traditione, & ex iuribus, quæ de hac materia loquuntur, quale est capitulum vltimum de sepulchris, & 25. q. 6. per multa capita, in quibus generatim de poenitentium reconciliatione sermo est.

Solum ergo est dubium quando deest sacerdos, an quilibet etiam laicus possit absolvere. Et ratio dubitandi est, nam Ecclesiæ, saltem Summus Pontifex potest hanc potestatem laico cõcedere: ergo credendum est cõcessisse, & hanc esse eius voluntatem. Patet consequentia, quia etiam si ille non possit absolvere à peccatis, ipsa absolutio à censura per se est valde utilis, multumque potest conferre ad salutem animæ: ergo, cum Ecclesiæ omnibus modis hanc procuret fidelibus, & propterea in illo articulo de iurisdictionem ad absolendum à peccatis, omnibus qui sunt capaces illius; eadem ratione credendum est dare illam ad absolendum à censura, omnibus, qui sunt capaces talis iurisdictionis, cuiusmodi sunt etiam laici. Et confirmatur, nam, licet cõtingat hominem

N

damni, nec ne, vel an sufficienter iam satisfecerit, vel an talis fuerit offensio, ut ad satisfactionem obliget, tunc seruandæ sunt regulæ generales de conscientia: nam, si tale dubium fuerit speculatiuum, nihil refert per se consideratum, sed solum iuxta practicum iudicium, quod (illo non obstante) certum esse potest: & quia hoc iudiciu practicu agendi, vel non agendi semper potest esse certum, non obstante dubio speculatiuo, vel opinatiuo, ideo ad tale iudiciu attendendū est. Nā fieri potest, ut ex aliquo generali principio, v.g. quod in dubio melior est conditio possidentis, vel quod in operando licet sequi opinionem probabilem, vel ex alio simili, adiuncto illo dubio speculatiuo, formet quis hoc iudiciu practice certū, hic, & nunc non teneor satisfacere. Vel è contrario etiam fieri potest, ut ex alio principio cū illo dubio inferatur aliud iudiciu practicu, vel v.g. q. in dubijs pars iniuste læsa, seu offensā melioris est conditionis, vel aliud simile. Atq. ita ad certitudinem practicam de debito satisfactionis attendendum est: nec possumus hic aliam regulam in particulari tradere, sed ad scientiam, & conscientiam iudicis, seu confessoris pertinebit de obligatione iudicare.

Ex quo tandem fit, si excommunicatio talis sit, quæ nullam satisfactionem partis læsæ requirat, tunc posse per huiusmodi priuilegia tolli absque alia satisfactione: quia hæc clausula non additur in Bulla, seu priuilegio ad limitandam potestatem absoluentis à solis illis delictis, quæ habent partem læsam sed solum, ut quando necessaria est talis satisfactio, premitatur: hæc est enim euidenter intentio Pontificis, & communis omnium interpretatio. Dices, Semper est aliqua pars læsa, saltem Ecclesiæ, seu prelati, cui per contumaciam iniuria est facta. Respondetur, primum huic iniuriæ satisfactio sufficienter per poenitentiam, & adhibendo cautionem, vel iuramentum de parendo Ecclesiæ mandatis, si res pendeat in futurum, & non possit statim executioni mandari: nam, si possit, etiam debet prius fieri. Ut v.g. si concubinari excommunicetur ab Episcopo, donec cum effectu concubinam eiiciat, non est absoluentis: si tamen illam eiiciat cum proposito, & promissione non amplius redeundi ad illam, non est ab illo exigenda alia satisfactio, nec tenetur v.g. soluere poenam, quia istam non debet donec condemnatur. Et eadem ratione non est cogendus soluere expensas, v.g. stipendium tabellionis, aut iudicis, &c. etiam si in foro exteriori ad hæc omnia sit compellendus, quia etiam hæc non debentur, nisi seruato ordine illius fori, iuxta caput Venerabilibus, §. Porro, de Sent. excom. in 6. Quod rectè notauit Soto, & eum sequitur Gutierrez locis citatis.

Qui propterea recte addunt, in illa clausula, Satisfacta parte, per partem non intelligi prælatum, præcipientem, vel excommunicantem, sed aliquam aliam personam offensam: nam illa offensio iudicis generalis est in omni censura, & similiter obedientia, seu cautio parendi Ecclesiæ generaliter requiritur in omni censura; ibi autem aliquid speciale proponitur pro absolutione ab his censuris, & delictis, quæ in alicuius iniuriam, vel offensionem facta fuerunt. Vnde illa satisfactio in proposito idem est quod restitutio, siue honoris siue formæ, siue aliorum bonorum. Cuius rei exemplum optimum est in Concilio Tridentino session. 25. cap. 12. de Reformatione, ibi: Nisi plena restitutione sequatur. Vltimo tandem aduertendum est, tanti ponderis esse hanc satisfactionem iuxta Pontificis intentionem, ut Pius V. in lubeat anni 1568. declarauerit huiusmodi absolutionem, quæ fit, satisfacta parte, etiam in foro exteriori suffragari, quod notauit Bartholomæus Medina in sua instructione confessorum cap. 12. quod intelligendum puto iuxta superius dicta, & magis explicabitur infra tractando in particulari excommunicatione, & eius absolutione.

Fr. Suarez tom. 5.

2
Absoluentis
à censura
debet esse
clericus.

3
Conc. Tri.

4
Ratio dubi
tandi pro
parte asser
matina.

minem existentem in articulo motis non posse absolui à peccatis, quia nullo modo confessus est, neque habet usum rationis, aut sensum, ut confiteri possit. nihilominus à quolibet sacerdote simpliciter potest à sola censura absolui: ergo signum est, hanc potestatem non dari solum, seu præcisè propter confessionem sacramentalem, sed etiam per se propter fructum talis absolutionis: ergo ob eandem causam concedi debuit hæc potestas cuilibet capaci illius: eo vel maxime quod, si de iure scripto agamus, nullum est expressum, in quo hæc facultas concedatur sacerdoti extra sacramentum Pœnitentiæ; sed ex benignitate Ecclesiæ colligitur: ergo ex eodem principio extendi poterit ad laicos.

Gloss.

August.

Syluest. Armill. Tabiena. Abbas.

Pars negativa verior.

Soto.

Nauarr.

Gloss. Vgolin.

Prima conclusio ratio.

Conc. Trid.

Et hanc sententiam sequuta est gloss. in cap. A nobis, 2. c. Non potuerit, de Sent. excom. & in c. Pastoralis, §. Præterea verbi. Præterquam in morte, de Offic. ord. & allegat textum in c. Quem panitet, de Pœnit. d. 1. vbi August. consulit, quod, si deest sacerdos, confiteatur quis proximo. Sed inde nihil probatur, quia illa confessio non est ad absolutionem, sed ad humilem correptionem, & ad aliquod iuuenam. Citat etiam cap. Sanctum est, de Consecratione d. 4. vbi ex Augustino refertur, quendam pœnitentem reconciliatum esse à laico in vitæ periculo, & quamvis non constet illam reconciliari fuisse absolutionem à censura, quia publici pœnitentes non semper erant excommunicati, tamen ex similitudine rationis sumitur probabile argumentum. Et licet idem Augustinus fateatur historiam illam esse incertam, tamen laudat factum, & pium animum, & credit, Domino placuisse illud conciliū in tali periculo. Et hanc sententiam sequitur Syluester, verb. Absolutio, l. n. 8. Armilla n. 39. Tabiena verb. Absolutio, 2. n. 8. & idē sentit Panormitanus d. c. A nobis, n. 20.

Contraria nihilominus sententia magis probata est à recentioribus, tam Theologis, quam Canonistis. Tenet eam Paludanus in quæst. 20. artic. 2. vbi absolute loquitur de quolibet non sacerdote: eum sequitur Soto dist. 18. q. 4. ar. 4. vbi loquitur tantum de laico, tamen cum citet, & sequatur Paludanum, videtur per laicum ibi intelligere quemlibet non sacerdotem, maxime cum dicat, ab excommunicatione posse absolui iudicem etiam laicum, quod falsum esset, nisi in ea significatione nomine laici vteretur. Eandem opinionem de laico tenet Nauarr. de Pœnit. d. 6. c. 1. in princ. n. 83. citans glossam in c. Præter, verb. Duci d. 32. sed ibi nihil aliud dicit, nisi prohibitum esse prælati Ecclesiasticis ne huiusmodi spirituales iurisdictiones laicis committant, Summum verò Pontificem posse id facere, an veroid faciat in articulo necessitatis, nihil dicit. Idem dicit Nauarr. in Summa, c. 26. n. 26. & c. 27. n. 252. Couarr. in c. Alma, par. 1. §. 11. n. 9. Iacobus de Grassis lib. 4. Decisionum, c. 15. n. 79. & Vgolinus tab. 1. c. 4. §. ult. nu. 7.

Rationes huius sententiæ sunt. Primo, quia absolutio à censuris in eo articulo non conceditur, nisi ut præambula, & quasi dispositio quædam ad absolutionem à peccatis. Sed hoc fundamentum falsum est, quia absolutio à censuris per se conceditur, etiam absolutio à peccatis dari non possit, ut probant argumenta prius facta. Et Concil. Trid. sess. 14. c. 7. absolute dicit, omnes sacerdotes habere in eo articulo potestatem absoluendi à peccatis, & censuris non constituendo ordinem nec necessariam connexionem vnius absolutionis cum alia, ut bene notauit Vgolin. supra num. 4. & 5. vbi ait, non solum posse absolui à quolibet sacerdote aliquem à censura in articulo mortis, etiam si non absoluat à peccatis, si contritionis signa exhibuit, sed etiam, si illa non exhibuerit validam futuram absolutionem, quam tunc sacerdos peccat illam conferendo. Quod etiam sensit Nauarr. cap. 27. num. 272. Itaque hæc ratio sumpta ex connexionem vtriusque absolutionis solida non est.

Aliam afferunt Paludanus & Soto, quia illa absolutio à sola censura non est necessaria corpori ad sepulturam Ecclesiasticam; quia quoad hoc dari potest talis absolutio post mortem, nec etiam est necessaria animæ ad gratiam, quia ad hoc per se non potest sine absolutione à peccatis. Sed hæc etiam ratio non omnino satisfacit. Nam, ut Panormitanus notauit, multum referre potest, quod illa absolutio in vita detur, ne cogatur heres pro absolutione defuncti ad Papam recurrere, vel ad eum, à quo viuens fuerat absolendus: nam post mortem iam non poterit à quolibet sacerdote absolui, ut supra notauimus. Vnde tam ad effectum sepeliendi corpus in loco sacro, quam ad bonum animæ multum proderit illa absolutio; nā si expectetur absolutio post mortem, sæpe obtineri non poterit intra multum tempus, ac proinde necessarium erit corpus sepelire, seu reponere extra locum sacrum, ex quo aliquid scandalum, & aliquid genus infamie oriri solet. Anima etiam, licet non priuatur gratia gratum faciente, priuatur tamen suffragiis communibus Ecclesiæ, eamque ob causam plus temporis in purgatorio detineri poterit, quod paruum detrimentum non est. Non est ergo dubium, quin illa absolutio in vita obtemperat utilissima sit, quæ potest dici etiam moralis quædam necessitas sufficiens, ut ea de causa Ecclesia prouidere poterit, vel etiam debuerit, aliquem faciliorem modum ad obtinendam illam.

Ratio ergo, quæ maxime in hac sententiam adducit, est, quia neque ex iure aliquo, neque ex usu habemus, quod Ecclesia hanc potestatem laico concesserit, etiam pro articulo mortis. Vnde, cum aliqui per se sit odiosum, & à iure alienum, quod spiritualia per laicos ministrarentur, ut constat ex cap. Determinimus, de iudicijs, & cap. Si vero, de Sententia excommunicationis, & cap. Bene quidem, 96. d. non est propter solas congruentias, absque maiori fundamento hæc potestas ad laicos extendenda. Eo vel maxime, quod in re quæ solum ad quandam utilitatem pertinet, & valde accidentariam, satis est, ut, moraliter loquendo, vix possit accidere casus, in quo non possit per simplicem sacerdotem huic incommodo prouideri: nam & copia sacerdotis fere semper inuenitur, & casus censuræ referuntur in articulo mortis non est adeo frequens, ideoque raro accidere potest, ut ob defectum huius potestatis laico concessæ, detrimentum aliquod magni momenti fideles patiantur. Quod si interdum id contingat, minus incommode reputatur, quam ut potestas laicis concedatur, qui facile abuterentur ea, vel nimium illam extenderent.

Qui discursus potissime procedit de laicis rigorose sumptis, ut clerici in genere distinguuntur, verum tamen quatenus fundatur in usu, vel consuetudine, videtur etiam procedere de quolibet non sacerdote: quia iura, quæ de hac concessione pro articulo mortis loquuntur, semper nominant sacerdotem, ut patet ex Concilio Tridentino sess. 14. c. 7. Et consuetudo solum videtur esse de sacerdotibus. Atque ita videntur loqui, & sentire Nauarr. Couarr. Soto, & alij dum aiunt, illi tantum commissam esse in illo articulo absolutionem à censura, cui absolutio etiam à peccatis est commissa. Quod etiam sentit Paludanus in 4. d. 17. q. 3. art. 1. conclus. 3. in fine, licet paulo inferius ad finem quæstionis n. 27. oppositum dicere videatur: priorem vero sententiam iterum confirmat, d. 18. q. 5. art. 1. n. 10. & 20. quæst. 1. art. 2.

Nihilominus tamen Vgolinus supra num. 6. ait, iudicem Ecclesiasticum, qui potestatem habet excommunicandi, & absoluendi: licet sacerdos non sit, posse in articulo mortis absolui à censura quemlibet etiam non subditum, quem extra illum articulum absolui non posset, quia est v. g. alterius territorij. Fundatur autem solum, in quadam

Secunda ratio.

Ratiocinatio.

Vera causa. Iuris ratio.

Vide etiam hanc præmissam coram H. p. 10. lib. 2. de excom. 24. lib. 2.

10

12

11
Causa ad quælibet clericum non sacerdotem extenditur
Conc. Trid. Nauarr. pia causa.

pia interpretatione voluntatis Ecclesie, & in qua-
dam proportionem, quia sicut iurisdic-
tio absolventis, quam Parochus ordinarie habet in suos
subditos, extenditur ad alienos, & ad quoscunque
in articulo mortis, ita iurisdic-
tio, quam iudex Ec-
clesiasticus habet ad absolvendos subditos in sua
diocesi extendi videtur, ex pia Ecclesie interpreta-
tione, ad non subditos, in necessitatis articulo.
Cui opinioni fauet Palud. dict. d. 18. quæst. 5. nu. 10.
quatenus ait, in articulo mortis posse aliquem ab-
solutum ab excommunicatione à quolibet sacerdote,
vel ab eo, quia alias potest absolueri ab excommu-
nicatione, licet non ab illa, significans illam iurisdic-
tionem quasi extendi, vel ampliari in illo casu ob
necessitatem, etiam si is, qui illam habet, sacerdos
non sit. Sed, licet hoc probabiliter coniectura dictum
sit, tamen in actibus, qui à iurisdic-
tione pendunt, mihi non videtur fundamentum sufficiens, ut eos
validos esse asseramus, præsertim cum in his non
habeat locum, nec sufficiat rati habitudo de futuro, ut
supra dixi tractando de ministro confessionis, & no-
tauit Paludan. in 4. d. 17. qu. 3. in fine. Quapropter
probabilius censeo, ob necessitatem articuli mor-
tis, solis sacerdotibus concessam esse hanc facultatē.

Adde, quod Diaconus, & à fortiori quilibet infe-
rior non prælatus, neque habens ordinariam iurisdic-
tionem ad excommunicandum, vel absolven-
dum non censetur habere illam pro articulo mortis,
iuxta communem sententiam, quam Vgolinius ad-
mittit: ergo, quamvis iurisdic-
tionem habeat circa
alias personas, vel circa alios casus, si tamen eam non
habet in hanc personam, vel in censuram eius, res-
pectu illius perinde se habet, ac si nullam haberet:
ergo non magis illam habet ratione articuli mortis,
quam alius: patet consequentia, quia illa iurisdic-
tio quantum ad hunc effectum impertinenter se ha-
bet, & illa concessio reuera est nouæ iurisdic-
tionis, quæ nullo iure habetur, & si coniectura suffice-
rent, eadem fere habent locum, in Diacono, vel alia
persona Ecclesiastica præsertim in dignitate consti-
tuta, nullam iurisdic-
tionem habente. Sicut in exem-
plo illo, quod afferre batur de absolutione à peccatis:
nam hæc, sicut conceditur Parocho circa alienos
subditos in articulo mortis, ita conceditur sacer-
doti nullam iurisdic-
tionem habenti circa peccata
mortalia; si ergo in hoc non sumitur similitudo, cur
accipitur ex alio membro? Itaque necessitas huius
absolutionis à censura in articulo mortis non tanta
reputata est ab Ecclesia, ut eam ob causam alij,
quam sacerdotibus deleganda visa fuerit. Et fortasse
occurrit, quia præcipue ad absolutionem sacra-
mentalem concessa est, quamvis, postquam semel
data est illa potestas, possit sacerdos ea vi ad absol-
uendum à censura, quando ob circumstantias oc-
currentes sacramentaliter absolueri non potest.

*Absolutionem à censura debere procedere ex li-
bera voluntate, præcedente scientia pro-
portionata*

Secunda conditio in absolvente requisita esse po-
test, ut ex certa scientia & libera voluntate abso-
lutionem conferat. Prior enim conditio ad actum
primum seu potestatem magis pertinere videtur;
hæc vero potius ad usum & actionem ipsam, quæ,
cum humana sit, requirit consensum & intentionem
operantis, sicut supra dictum est de actu excommuni-
candi, est enim eadem, vel maior ratio. Vnde, cum
liber consensus supponat cognitionem, necesse est,
ut in hoc etiam actu sufficiens cognitio causæ præ-
cedat; iuxta rationem, & modum absoluendi. Nam,
ut supra dicebam, non semper necesse est, ut absol-
uens in particulari cognoscat alium esse ligatum,
potest enim, si vult, absolueri ratione dubij, seu pe-

Fr. Suarez tom. 5.

riculi, sub ea conditione, Si indiges, ad quod sufficit
illa generalis cognitio, quod potest quis esse ligatus,
etiam si ignoret, & quod accedat voluntas tollendi
vinculum, si fortasse sit. At vero, quando sacerdos,
seu iudex absoluit à censura determinate & in par-
ticulari, & non vult absolueri, nisi iuxta merita cau-
sæ, tunc necesse est, ut præcedat cognitio proportio-
nata. Ex quo fit, ut si intercedat fraus & dolus, seu
error in re substantiali, ex eo capite possit absolutio
reddi nulla. Ut, si reus falsis testimonij probet se sa-
tis fecisse partem, cum re vera non satis fecerit, vel
si in confessione dicat se non posse, cum tamen pos-
sit, vel, si dicat se habere propositum parendi Ec-
clesiæ, cum non habeat, vel, si in foro exteriori apostata
profiteatur fidem, & in corde ad Ecclesiam non re-
deat, absolutio à censura, etiam data per Inquisito-
res, est nulla: ita scilicet ille postea resipiscat interius,
(quod est valde notandum) nihilominus peccatum
hæresis, vel apostasiæ à fide prius commissum æque
reservatum maneat, ac erat ante absolutionem: quia
permanente eadem censura, perseverat eadem re-
servatio; manet autem eadem censura, quia abso-
lutio est nulla, & dictum est, est autem nulla ex defe-
ctu consensus voluntarij ipsius iudicis: nam igno-
rantia illa, quæ ex deceptione procedit, inuoluntari-
um causat, ut constat ex 12.

Ex quo principio inferunt autores absolutionem
extortam per vim, & merum nullam esse ex defectu
voluntarij consensus, ut definitur in c. unico, de iis
quæ vi in 6 ubi notanda sunt illa verba *Omnia viri-
bus vacuamus*; quibus significatur, talem absolutio-
nem natura sua non esse nullam, quia metus non
reddit actum absolute inuoluntarium, sed tantum
secundum quid, de quo alias. Posset enim in con-
trouersiam hoc adduci, quæ generalis est, sed ad rem
præsentem sufficit, talem absolutionem iure positi-
no nullam esse. Sunt autem notanda verba illius ca-
nonis, quæ valde generalia sunt. Primum ex parte
censuræ: nam expresse extenditur ad omnem censu-
ram, & ideo in omni genere, & specie censuræ tan-
maiori quam minori locum habet, ut gloss. & docto-
res exposuerunt, quia verba textus sunt generalia,
& pertinent ad fauorem, vel potius ad iustam de-
fensionem Ecclesiasticæ potestatis; & ideo omnes
censuras comprehendunt. Secundum ex parte ab-
solutionis fit expresse in illo textu extensio etiam ad
reuocationem censuræ. Dicitur autem reuocari cen-
suram, quando sub tali conditione lata fuit, vel iura
certum terminum, & postea, antequam contraha-
tur, mandatum vel censura reuocatur: tunc etiam, si
reuocatio facta sit per vim, & merum, ex vi illius de-
creti reuocatio est nulla, ita enim expresse distin-
guunt, & statuit. Quapropter non obstante illa reuo-
catione censura contrahetur, si prius præceptum
violatur.

Tertio ex parte vis, & metus etiam verba illius
canonis absoluta & generalia sunt. A quocunque ergo
inferatur idem erit. Oportet tamen, ut vis vel
metus gratis sit, ita ut in constantem virum cadat,
ut omnes interpretantur, tum ex communis vsu, au-
ris, tum etiam ex ratione, in qua hic vsus fundatur,
scilicet, quia solus hic metus causat inuoluntarium
morale, quod sufficit ad irritandum consensum,
seu voluntatem. Necessarium etiam est, ut talis vis,
vel metus illatus sit ab homine ad extorquendam
absolutionem. Posset enim interdum inferri à Deo,
vel angelo, ut si prælatus Ecclesiasticus male face-
ret non absoluendo, & diuinitus induceretur spe-
ciali aliquo terrore, aut vi, vel nocumento illato, id
nihil obstat, quia iura humana nihil de his pos-
sunt disponere, sed de his, quæ sunt humana vi vel
metu. Imo necessarium videtur, ut talis vis, vel me-
tus per iniuriam inferatur: nam, si vis tantum con-
sistat, vel in denegandis beneficiis gratuitis, vel in
pura & iusta defensione, illa non potest appellari
vis;

N 2 vis;

13
Absolutio
nem per vim
aut merum
extortam
ipso iure nul-
lam esse.
Cap. vñ.
de iis, quæ
vi in 6 ex-
penditur.

14
Qualis ma-
ius, & à
quo inferen-
dus sit, ut
absolutio sit
nulla.

Vide circa
hanc pri-
mam condi-
tionem Hen-
ricum lib. 13.
de canon. c.
24 lib. C.

12

vis, nec metus inde conceptus potest dici cadens in constantem virum.

Dubitari vero posset, si metus ille inferatur ab aliquo non subito Ecclesie, vt v. g. ab homine, vel Principe gentili, an etiam tunc decretum hoc locum habeat. Sine dubio tamen affirmandum est, tum quia hæc lex directe irritat actum absoluentis, qui est Ecclesie subditus, tum etiam quia ille gentilis in hoc infert iniuriam Ecclesie, quæ potest se defendere. Imo, licet illa alioqui esset non subditus, quantum ad hunc actum fit subditus, ita vt habeat ius Ecclesie non solum se defendendi, sed etiam puniendi, & vindicandi illam iniuriam, si possit.

Et hæc sufficiunt de conditionibus requisitis ex parte absoluentis. Nam de cæteris conditionibus idem sentiendum est de absolvente, quod de excommunicante. Vnde quæ superius de hoc diximus, in præsentem applicari cum proportionem possunt. Est autem in iure specialiter declaratum in c. Ad aures, de Simonia, hanc absolutionem debere gratis conferri, alioqui simoniæ vitium committeretur, vt ibidem significatur, per hoc autem non tollitur, quin propter contumaciam, & culpam possitis, qui censura ligatus fuit, poena pecuniaria affici, sed de hoc alias.

SECTIO VII.

Quæ conditiones in eo requirantur, qui absoluentur est.

Via hæc res fere constat ex dictis, breuissime eam expediemus. Aduertendum est ergo, has conditiones esse posse, vel de substantia absolutionis, vt valida sit, vel solum vt recte & iuste fiat: potest enim, vt supra dixi ex cap. Venerabilibus, de Sent. excom. in 6. absolutio valida esse, quamuis iudex Ecclesiasticus male faciat illam prestando, vel in eo actu non debitum ordinem & modum seruando. Priori modo fere nulla est conditio necessaria ex parte personæ absoluentis, præter eam quæ iam tacta est scilicet, quod sit subditus aliquo modo in hac iurisdictione fori contentiosi illi, qui absolutio nem præstiturus est: quia, vt dicebam, hæc duo correlatiua sunt, habere iurisdictionem in alterum, & hunc subdi iurisdictionem habenti. Quo fit, vt hæc subiectio proportionata sit iurisdictioni. Nam ei, qui tunc ordinario superior est, vel gerenti vices eius etiam in foro externo, inferior est subditus necessitate quadam, seu propria inferioris obligatione: ei vero, qui habet hanc potestatem solum delegatam in ordine ad forum conscientie, alter non subditur, nisi voluntate sua in ordine ad hunc effectum ei subijciatur: quia forum illud, ad quod ordinatur illa potestas, voluntarium est.

Absolutus debet esse persona distincta ab absolvente.

Atque ex hac conditione, eiusque explicatione sequitur primo: necessarium esse, vt is, qui absoluitur sit persona distincta ab absolvente: quia nemo est sibi subditus, neque habet iurisdictionem in se ipsum. Præsertim ad ferendam sententiam in iudicio, ad quod huiusmodi absolutio pertinet. Item, quia potestas ligandi & absoluenti, per se loquendo, circa eosdem versatur; sed nemo potest excommunicare seipsum, ergo neque absolvere. Quocirca, omnia, quæ de potestate ferendi censuram quo ad hanc conditionem diximus, ad hunc locum applicari possunt.

Dubitari vero potest circa hanc conditionem, an necessarium sit, vt is, qui absoluitur, sit persona viuens vita mortalium, quia hoc videtur necessarium,

vt sit subditus, cum potestas humana non se extendat ultra hanc vitam, iuxta illud, *Quodcumque ligaueris super terram, &c.* sed hoc nihil est aliud quam quærere, an mortuus possit à censura absolui. Quam rem satis tractauimus in sectione i. huius disputationis, vbi dixi, aliquo modo absolui: quamquam illa absolutio respectu defuncti potius sit declaratio quædam: nam, vt est solutio, potius refertur ad viuos, qui liberantur onere & obligatione vitandi alium, quantum ad illud genus communicationis vel actionis, quæ cum defuncto, vel ratione animæ, vel ratione corporis esse potest. Eo tamen modo, quo absolutio fertur in mortuum, requiritur etiam vt ille sit aliquo modo subditus: quia etiam tunc iurisdictioni necessaria est. Dicitur autem subiectio durare post mortem quo ad hunc effectum, vel secundum corpus, in quod Ecclesia & prælati eius aliquod ius habet; vel secundum animam, quatenus actiones viuorum illi prodesse possunt.

Rursus vero inquiri potest, an sit etiam necessaria præsentia localis vt quis absolui possit. Et breuiter respondeo, hanc conditionem non esse simpliciter de necessitate absolutionis. Quod in primis manifeste patet ex dictis supra de ipsa censura. Nam, si ligari potest absens, vt ostendimus, multo magis absolui; quia potestas absoluenti est magis ampla, & faciliorem usum habere debet, quam potestas ligandi. Item id constat ex vsu Ecclesie: nihil enim frequentius est quam absentem absolui, aut verbo, aut quod frequentius sit, scripto. Quod etiam colligitur ex c. Quando, 2. q. 5. vbi Greg. testatur cuidam Episcopo absenti communionem reddidisse, id est, eum ad communionem reuocasse. Et per rescripta Pontificia quotidie fertur huiusmodi absolutio, præsertim ad certam causam, vel effectum. Quando vero talis absolutio incipiat esse valida, seu habere effectum, an quando profertur, an quando ad notitiam alterius peruenit, ex intentione ferentis pendet, quæ ex verbis eius, & circumstantiis colligenda est; respectu vero aliorum tunc incipiet operari, quando ad eorum notitiam peruenierit.

Absolutio censura inuito impendi potest.

Secundo colligitur ex dictis quomodo intelligenda sit communis sententia, quæ affirmat absolutionem censuræ posse ferri in inuitum, & consequenter quo ad hanc conditionem esse differentiam inter absolutionem, & eum, qui absoluitur; nam in illo requiritur libera voluntas absoluenti, vt dictum est; in hoc autem non est necessaria, sed potest absolui ignorans, & consequenter non consentiens, vel etiam sciens, & positue inuitus. Quæ doctrina communis est, & vera, per se spectata natura & conditione censuræ, ita enim intelligenda est & traditur à Theologis in 4. d. 18. D. Thom. q. 2. a. 5. Richard. ar. 10. quæst. 1. Palud. 5. quæst. art. 3. Carthus. quæst. 4. & consentiunt etiam Canonistæ, vt patet ex P. normitano in cap. Ab excommunicato, de Rescriptis, num. 20. Ratio vero est, quia censura non est culpa, sed poena, & ideo etiam in inuitum fertur, & eadem ratione tolli potest inuito eo, qui absoluitur. Quæ ratio fundatur in propria natura censuræ: & ideo dixi, hoc procedere per se spectata natura censuræ: nam aliunde ex modo, seu limitatione potestatis potest requiri consensus personæ absoluentis, sicut dicebamus paulo antea de absolutione censuræ, quæ datur per potestatem delegatam in ordine ad forum poenitentiae, nam per illam non potest quis absolui à censura, nisi voluntarie se subdat in tali foro, & consequenter in eo velit absolui. Quod secus est in habente iurisdictionem ordinariam, qua uti potest etiam in inuitum.

Aliqui vero hoc limitant præterquam in casu hærentis, in qua, si aliquis pertinax perseueret absolui non